



REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO

GJYKATA KUSHTETUESE

USTAVNI SUD

CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 3. januara 2024. godine

Ref.br.:RK 2312/24

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI71/22

Podnosilac

Muhamet Mehmeti

**Ocena ustavnosti presude [Rev. br. 398/2021] Vrhovnog suda Kosova od
20. decembra 2021. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzie Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija, i
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Muhamet Mehmeti, koga zastupa Fatbardh Makolli, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude [Rev. br. 398/2021] Vrhovnog suda Kosova od 20. decembra 2021. godine.
3. Presuda [Rev. br. 398/2021] Vrhovnog suda od 20. decembra 2021. godine, uručena je podnosiocu zahteva 25. januara 2022. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti presude [Rev. br. 398/2021] Vrhovnog suda od 20. decembra 2021. godine, kojom su navodno povređena osnovna prava i slobode podnosioca zahteva, zagantovana članom 3, stav 2 [Jednakost pred zakonom], članom 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1, i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članu 22. (Procesuiranje podnesaka) i članu 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon), kao i na pravilu 25 [Podnošenje zahteva i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).
6. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023, objavljen je u Službenom listu Republike Kosovo i stupio je na snagu 15. dana od dana objavljivanja. Shodno tome, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud se poziva na odredbe navedenog Poslovnika. S tim u vezi, u skladu sa pravilom 78. (Prelazne odredbe) Poslovnika o radu br. 01/2023, izuzetno, pojedine odredbe Poslovnika o radu br. 01/2018, i dalje će se primenjivati u predmetima registrovanim u Sudu pre njegovog stavljanja van snage, samo ako su i u meri u kojoj su povoljnije za stranke.

Postupak pred Sudom

7. Dana 23. maja 2022. godine, zastupnik podnosioca zahteva je putem pošte uputio zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
8. Dana 26. maja 2022. godine, Ustavni sud je primio zahtev od podnosioca zahteva.
9. Dana 30. maja 2022. godine, predsednica Suda je odlukom [br. GJR.KI71/22], imenovala sudiju Remziju Istrefi-Peci za sudiju izvestioca, dok je odlukom [br. KSH.KI71/22] imenovala Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Selvete Gërzhaliu Krasniqi (predsedavajuća), Safet Hoxha i Radomir Laban, članovi.
10. Dana 10. juna 2022. godine, Sud je: **(i)** obavestio zastupnika podnosioca o registraciji zahteva; **(ii)** poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu, i **(iii)** poslao kopiju zahteva "Telekomu Kosova" A.D.
11. Dana 6. jula 2022. godine, Sud je primio dopis od Telekoma Kosova koji se odnosio na zahtev podnosioca zahteva.
12. Dana 16. decembra 2022. godine, sudija Enver Peci je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo, i tom prilikom je otpočeo njegov mandat u Sudu.

13. Dana 5. maja 2023. godine, Sud je poslao dopis: **(i)** zastupniku podnosioca zahteva od koga je tražio da razjasni da li je podneo odgovor na reviziju pred Vrhovnim sudom i da isti dostavi Sudu kako bi utvrdio da li je izneo iste navode i pred Vrhovnim sudom; i **(ii)** Osnovnom sudu, od koga je tražio informacije da li je podnosilac zahteva podneo odgovor na reviziju i da li je podnosilac uvrstio navode koje sadrži njegov zahtev pred Sudom u odgovor na reviziju kako bi se utvrdilo da su isti izneti i pred redovnim sudovima, odnosno Vrhovnim sudom.
14. Dana 12. maja 2023. godine, Sud je primio dopis od Osnovnog suda u vezi sa zahtevom Suda, ali koji nije bio dovoljan da dokaže da li je podnosilac zahteva podneo odgovor na reviziju i da li je izneo svoje navode pred Vrhovnim sudom.
15. Dana 23. maja 2023. godine, Sud je sa ciljem da ima potpune informacije u vezi sa konkretnim slučajem, tražio od Osnovnog suda da dostavi kompletan spis predmeta.
16. Dana 1. juna 2023. godine, zastupnik podnosioca zahteva je dostavio dopis Sudu, ali isti nije sadržavao odgovor na reviziju niti bilo kakvo objašnjenje u vezi sa zahtevom Suda.
17. Dana 14. juna 2023. godine, Sud je primio kompletan spis predmeta od Osnovnog suda.
18. Dana 14. novembra 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu da proglaš zahtev neprihvatljivim za razmatranje.

Pregled činjenica slučaja

19. Iz spisa predmeta, Sud primećuje da se suština predmeta odnosi na smanjenje plate podnosioca zahteva sa platnog razreda 11 na platni razred 9 od strane Telekoma Kosova rešenjem br. 1040-108/2012 od 7. marta 2012. godine i visinu naknade za razliku u platama između platnog razreda 11 i platnog razreda 9 tokom perioda u kome je bila na snazi pobijana odluka Telekoma Kosova.
20. Dana 23. marta 2012. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Telekomu Kosova na odluku o smanjenju njegove plate, sa predlogom da se osporeno rešenje poništi i nastavi sa isplatom plate u visini predviđenoj ugovorom o radu. S obzirom na to da nije dobio nikakav odgovor na svoju žalbu, isti je pokrenuo sudski spor.
21. Dana 15. maja 2012. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu Osnovnom sudu u Prištini – Opšte odeljenje, Odsek za građanske sporove (u daljem tekstu: Osnovni sud) protiv Telekoma Kosova, kojom je tražio **(i)** da se poništi kao nezakonito rešenje br. 1040-108/2012 od 7. marta 2012. godine i **(ii)** da se obaveže PTK A.D. (sada Telekom Kosova) da mu na ime razlike u plati između platnog razreda 11 i platnog razreda 9 za vremenski period od 1. februara 2012. do 10. oktobra 2016. godine, isplati neto iznos od 13.381,45 evra, sa zakonskom kamatom u iznosu od 4.473,10 evra; da uplati iznos od 1.447,06 evra na račun podnosioca u Kosovskom penzijskom štednom fondu i da uplati iznos od 365,64 evra Poreskoj upravi u roku od 7 dana od dana prijema presude; kao i **(iii)** da se obaveže Telekom Kosova da mu plati troškove postupka (iznos od 208 evra na ime sastavljanja tužbe, iznos od 208 evra za preciziranje tužbenog zahteva, iznos od 270 evra za zastupanje za svako ročište, iznos od 150 evra za finansijsko veštačenje, kao i sudsku taksu za presudu i tužbu).
22. Podnosilac zahteva je gore navedenom tužbom, podneskom za preciziranje tužbenog zahteva i na sudskim ročištima izjavio da je sa Telekomom Kosova zaključio ugovor o

radu br. 01-2880-2820/2011 od 20. oktobra 2011. godine za radno mesto koordinator za prodaju, marketing i podršku u Jedinici IKT sa mesečnom platom u visini platnog razreda 11, međutim, kako je naveo, *“tuženi je u suprotnosti sa odredbama Zakona o radu, u kojem je predviđeno da se plata određuje sporazumom stranaka, doneo odluku br. 1040-108/2012 od 07.03.2012. godine, kojom je tužiocu određena plata u visini platnog razreda 9”*.

23. Dana 15. februara 2013. godine, Telekom Kosova je podneo odgovor na tužbu, kojim je osporio u celosti tužbeni zahtev, navodeći da tužba podnosioca zahteva ne sadrži činjenice na kojima tužilac zasniva svoj zahtev i dokaze kojima se utvrđuju navodne činjenice. Nadalje, Telekom Kosova je naveo: *“rešenje o određivanju visine ličnih dohodaka za tužioca – sniženje platnog razreda je zakonita odluka koja je doneta u potpunom skladu sa nadležnostima i ovlašćenjima izvršnog direktora PTK-a, odnosno u potpunoj podršci odluci akcionara, odnosno Vlade Kosova, Ministarstva za ekonomski razvoj (MER) od 06.12.2011. godine, kojom odlukom je traženo smanjenje troškova za osoblje PTK-a, uključujući i smanjenje”*. U tom smislu, Telekom Kosova je istakao prigovore i na ekspertizu, koju je okarakterisao kao nepotrebnu i netačnu iz razloga što tužbenom zahtevu nedostaje pravni osnov i što je isti zahvaćen apsolutnom zastarelošću.
24. Dana 30. novembra 2016. godine, Osnovni sud je presudom [C. br. 204/16]:
- (i) Usvojio u celosti tužbeni zahtev podnosioca zahteva i poništio rešenje br. 1040/108/2012 od 7. marta 2012. godine;
 - (ii) Obavezao Telekom Kosova da podnosiocu zahteva isplati iznos od 13.381,45 evra sa zakonskom kamatom od 1. februara 2012. godine pa do konačne isplate na ime razlike u plati između platnog razreda 11 i platnog razreda 9, za vremenski period od 1. februara 2012. do 10. oktobra 2016. godine; iznos od 1.447,06 evra na račun podnosioca zahteva u Kosovskom penzijskom štednom fondu i iznos od 365,64 evra u Poreskoj upravi; kao i
 - (iii) Obavezao Telekom Kosova da plati troškove postupka u iznosu od 725 evra.
25. U obrazloženju presude [C. br. 204/16], Osnovni sud je, između ostalog, naveo:

„Sud je nakon pažljive i savesne ocene svakog dokaza zasebno i svih dokaza u međusobnoj povezanosti, našao da je tužbeni zahtev tužioca osnovan jer je iz ispitanih dokaza utvrđeno da su tužilac u svojstvu zaposlenog i tuženi u svojstvu poslodavca, dana 20.10.2011. godine, zaključili ugovor o radu 01-2880-2820/2011 na neodređeno vreme, po kom ugovoru je tužilac kod tuženog raspoređen na radno mesto koordinatora za prodaju, marketing i podršku u Jedinici za IKT Priština, sa mesečnom platom u visini platnog razreda 11, odnosno, ugovorne strane su svoj odnos kao poslodavac i zaposleni uredili ugovorom o radu (...) kako je predviđeno odredbama člana 11. Zakona o radu. Iz tog razloga, svaka izmena uslova ugovora od jedne strane, bez saglasnosti druge strane, ne može da proizvodi pravno dejstvo. U tom smislu, sud je pozivajući se na odluku tuženog, kojom je tužiocu određen lični dohodak u visini platnog razreda 9, sa dejstvom od 01.02.2012. godine, a pozivajući se i na obrazloženje da je odluka doneta nakon prijema dopisa ministra za ekonomski razvoj (...), našao da je odluka tuženog 1040-108/2012 od 07.03.2012. godine, neosnovana, jer je zaista dopisom od 06.12.2011. godine, MER preporučio ograničavanje nivoa godišnjih troškova poslovanja (...) PTK-u od strane akcionara data preporuka za nivo troškova osoblja, a ne za umanjenje plata radnika, a još manje za selektivno umanjenje plata“.

[...]

„(...) umanjenje plate tužiocu izvršeno je u suprotnosti sa odredbom člana 11. i 55. Zakona o radu (...). Visinu tužbenog zahteva sud je zasnovao na finansijskoj ekspertizi od 10.10.2016. godine, u kojoj ekspertizi je jasno i stručno prikazana razlika u platama koju bi tužilac ostvario da poslodavac nije doneo nezakonitu odluku (...)“.

[...]

„Odluka o troškovima postupka zasnovana je na članu 449, 452. st. 1 i 453. Zakona o parničnom postupku i Tarifi Advokatske komore Kosova“.

26. Telekom Kosova je u zakonskom roku izjavio žalbu Apelacionom sudu protiv presude [C. br. 204/16] Osnovnog suda od 30. novembra 2016. godine, zbog: **(a)** povrede odredaba parničnog postupka; **(b)** pogrešne primene materijalnog prava; **(c)** pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, sa predlogom: **(i)** da se ožalbena presuda usvoji u pobijanom delu, i **(ii)** da se presuda prvostepenog suda preinači i predmet vrati na ponovno suđenje.
27. Dana 19. decembra 2019. godine, Apelacioni sud je presudom [AC. br. 1636/16], odbio, kao neosnovanu, žalbu Telekoma Kosova i potvrdio presudu [C. br. 204/2016] Osnovnog suda od 30. novembra 2016. godine.
28. Apelacioni sud se složio sa pravnim zaključkom i stavom prvostepenog suda, ocenivši ga pravilnim i zakonitim, sa obrazloženjem da „*pobijana presuda u ovom delu nije zahvaćena povredama odredaba parničnog postupka iz člana 182.stav 2. pika (b), (g), (j), (k) i (m) ZPP-a, a materijalno pravo je pravilno primenjeno, na koje razloge Apelacioni sud pazi po službenoj dužnosti u smislu odredbe člana 194. ZPP-a*“. U tom smislu, Apelacioni sud je utvrdio da „*ne stoji žalbeni navod tuženog da presuda nije zahvaćena bitnim povredama odredaba parničnog postupka iz člana 182.stav 2 (n) ZPP-a. Izreka presude je jasna i razumljiva i izvršiva.(...) Prvostepeni sud je izneo dovoljno razloga o odlučnim činjenicama i oceni dokaza u smislu utvrđivanja odlučnih činjenica*“. Pored toga, Apelacioni sud je dodao, „*Nema dokaza da je tuženi intervenisao u svojim normativnim aktima u vezi sa sniženjem platnih razreda, zbog čega se to ne može uraditi odlukom generalnog direktora. Polazeći od ovakvog stanja stvari, proizilazi da je prvostepeni sud pravilno primenio materijalno pravo, pozivajući se u obrazloženju presude na odredbu člana 55.stav 1. Zakona o radu, kojom je utvrđeno: “Zaposleni ima pravo na platu, koja se određuje u skladu sa Ugovorom za rad Zakonom, Kolektivnim Ugovorom, Unutrašnjim Aktom Poslodavca” (...). Iz navedenih razloga, Apelacioni sud je na osnovu odredbi iz člana 194, 195.stav 1.tačka (d) ZPP-a, odlučio kao u izreci ove presude*“.
29. Telekom Kosova je u zakonskom roku podneo reviziju Vrhovnom sudu protiv presude [Ac. br. 1636/2016] Apelacionog suda od 19. decembra 2019. godine, zbog: **a)** bitnih povreda odredaba parničnog postupka i **b)** pogrešne primene materijalnog prava, te tražio od Vrhovnog suda: **(i)** da se pobijana presuda preinači i tužbeni zahtev podnosioca zahteva odbije kao neosnovan, ili **(ii)** da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.
30. Dana 20. decembra 2021. godine, Vrhovni sud je doneo presudu [Rev. br. 398/2021], kojom je:

- (i) Odbio kao neosnovanu reviziju tuženog (Telekoma Kosova) uloženu protiv presude [Ac. br. 1636/2016] od 19. decembra 2019. godine, u odnosu na deo pod I izreke presude [C. br. 204/2016] Osnovnog suda od 30. novembra 2016. godine, koji se odnosi na poništenje rešenja tuženog (Telekoma Kosova) od 7. marta 2012. godine o smanjenju plate podnosioca zahteva iz platnog razreda 11 u platni razred 9, kao i troškove postupka;
 - (ii) Delimično usvojio kao osnovanu reviziju tuženog (Telekoma Kosova) podnetu protiv presude [Ac. br. 1636/2016] od 19. decembra 2019. godine, na taj način što je preinačio istu zajedno sa presudom [C. br. 204/2016] Osnovnog suda od 30. novembra 2016. godine u delu pod II izreke, na taj način što je obavezao tuženog (Telekom Kosova) da podnosiocu zahteva isplati razliku u neto plati za vremenski period od 1. februara 2012. do 31. decembra 2014. godine, u iznosu od 8.419,55 evra; da mu isplati i iznose od 455,33 evra na ime penzijskog doprinosa i 231,74 evra na ime poreza na neto prihode, sa kamatom za taj period prema finansijskoj ekspertizi u iznosu od 2.152,61 evra; i
 - (iii) Odbio kao neosnovan iznos preko dosuđenog dela za vremenski period od 1. januara 2015. do 10. oktobra 2016. godine.
31. Vrhovni sud je prvo, što se tiče usvojenog dela, prihvatio kao osnovan pravni stav prethodnih sudova, smatrajući da „presude ovih sudova u ovom delu nisu donete uz bitne povrede odredaba parničnog postupka, niti uz pogrešnu primenu materijalnog prava. Pored toga, revizijski sud ocenjuje da gore navedene presude u ovom delu nisu zahvaćene bitnim povredama odredaba parničnog postupka na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti“.
32. U nastavku obrazloženja presude [Rev. br. 398/2021], Vrhovni sud je, između ostalog, naveo:

„Predmet razmatranja u revizijskom sudu bili su navodi iz revizije koji se odnose na bitne povrede odredaba postupka iz člana 182.2 tačka n ZPP-a, koji navodi su odbijeni kao neosnovani, zbog toga što ove presude nisu zahvaćene manjkavostima i nejasnoćama ni u svojoj izreci, niti u svom obrazloženju (...)“.

[...]

„Predmet razmatranja u revizijskom sudu bili su i navodi iz revizije o pogrešnoj primeni materijalnog prava iz člana 78. i 79. Zakona o radu. Prema tuženom, tužbeni zahtev kojim je tužilac tražio isplatu sporne razlike u plati je zastareo. Vrhovni sud ocenjuje da u ovom slučaju tužilac nije zakasnio sa podnošenjem tužbe jer se spor odnosi na isplatu razlike u plati zbog arbitrarne i nezakonite odluke tuženog, a za koji zahtev u smislu člana 87. Zakona o radu, rok zastarelosti iznosi 3 godine, a ne kako se navodi u reviziji (...) da se računa u skladu sa članom 78. i 79. Zakona o radu“.

„Vrhovni sud ocenjuje da zaposleni u skladu sa članom 55. tačka 1. i 2. Zakona o radu, ima pravo na platu koja se određuje ugovorom o radu u skladu sa Zakonom o radu, kolektivnim ugovorom i internim aktom poslodavca. Plata tužioca, prema ugovoru o radu, u skladu sa članom 11.1.8 Zakona o radu je bila prema platnom razredu 7, tako da je smanjenje plate ispod ovog platnog razreda bez saglasnosti tužioca u suprotnosti sa članom 5. ugovora o radu i gore pomenutim zakonskim odredbama. Zahtev akcionara Vlade Republike Kosovo, Ministarstva za ekonomski razvoj (...) ne može biti osnov za smanjenje plate tužioca (...). Nema dokaza da je tuženi intervenisao u svojim normativnim

aktima u vezi sa sniženjem platnih razreda i ovo se ne može uraditi jednostranom odlukom generalnog direktora“.

33. Što se pak tiče usvojenog dela revizije, Vrhovni sud je obrazložio sledeće:

„Prilikom ispitivanja pobijane presude i navoda iz revizije da je tužilac dana 31. decembra 2014. godine zaključio novi ugovor slobodnom voljom, Vrhovni sud Kosova je našao da je drugostepeni sud pogrešno primenio materijalno pravo kada nije ni ispitan žalbeni navod da je tužilac sa tuženim zaključio novi ugovor slobodnom voljom. Na osnovu odredbi člana 194. ZPP-a, drugostepeni sud je morao da ispita prvostepenu presudu u onom delu u kojem je napadnuta žalbom i to u granicama razloga navedenih u žalbi, ali drugostepeni sud nije uopšte uzeo u obzir ovu činjenicu i prečutao je (...) navodi iz revizije koji se odnose na vreme tečenja obaveze ocenjeni su kao delimično osnovani jer su prvostepena i drugostepena presuda zahvaćene pogrešnom primenom materijalnog prava u pogledu perioda za koji je dosuđena isplata razlike u plati, penzijskog doprinosa i poreza na platu (...) iz razloga što tužiocu razlika u plati po zakonu pripada samo do dana kada je sa tuženim potpisao drugi ugovor o radu, odnosno do 31.12.2014. godine, kada je prihvatio platni razred 9 za radno mesto na kojem je do tada radio. (...) Vrhovni sud ocenjuje da je ovaj ugovor zaključen obostranom voljom i da nakon datuma njegovog zaključenja tužiocu ne pripada razlika u plati (...) tužbeni zahtev tužioca se u odnosu na vremenski period od 01.01.2015. do 10.10.2016. godine, odbija kao neosnovan (...)“.

[...]

„Vrhovni sud Kosova nije ispitao ostale navode u reviziji koji se odnose na utvrđeno činjenično stanje, zbog kojeg se na osnovu člana 214. ZPP-a, revizija ne može podneti, a isti su bili navodi koji su iznošeni pred nižestepenim sudovima koji su za te navode naveli dovoljno razloga u svojim presudama (...)“.

Navodi podnosioca zahteva

34. Podnosilac zahteva tvrdi da je Vrhovni sud svoju presudu [Rev. br. 398/2021] od 20. decembra 2021. godine, doneo uz povredu osnovnih prava i sloboda zagarantovanih članovima 3. [Jednakost pred zakonom], 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a.
35. Povodom navoda o povredi člana 31. Ustava, podnosilac zahteva navodi: *„Ne stoje nalazi Vrhovnog suda da presudama Osnovnog suda u Prištini C. br. 204/2016 od 30.11.2016. godine i Apelacionog suda Ac. br. 1636/2016 od 19.12.2019. godine, nije pravilno primenjeno, odnosno prema Vrhovnom sudu, da je pogrešno primenjeno materijalno pravo jer navodno nije ispitan žalbeni navod tuženog da je tužilac sa tuženim navodno zaključio novi ugovor o radu slobodnom voljom“.*
36. Sa svega napred navedenog, podnosilac zahteva smatra da je nalaz Vrhovnog suda neutemeljen na činjeničnom stanju i dokazima koji se nalaze u spisima predmeta, te dodaje: *„Pitanje pravne činjenice da je navodno tužilac, dana 31.12.2014. godine, zaključio ugovor o radu, predstavlja potpuno netačan i neistinit nalaz, koji dovodi u potpuno pitanje, sumnju u pravično i jednako tretiranje stranaka u postupku (...) Tužilac nikada nije potpisao taj ugovor, odnosno, u trenutku kada mu je to ponuđeno silom, uzmi ili ostavi, isti je to odbio u potpunosti, a time ugrozio i radno mesto“.*

37. S tim u vezi, podnosilac zahteva naglašava, „(...) tuženi ni na sudskom ročištu niti u odgovoru na tužbu, nije izneo ove primedbe i prigovore da je navodno zaključen ugovor od 31.12.2014. godine, tako da je jedino iznošenje bilo u reviziji i predstavlja preostalu kopiju iz ranijih revizija tuženog za iste ili slične slučajeve“. U tom smislu, podnosilac zahteva je priložio nekoliko dokaza kojima tvrdi da je Telekom Kosova koristio falsifikovane dokaze kako bi dokazao da je podnosilac zahteva potpisao gore navedeni ugovor, ali isti navodi, „(...) tužilac se 13.05.2022. godine, dopisom-zahtevom obraća tuženom sa zahtevom za izdavanje skenirane kopije ugovora br. 05-6182 od 31.12.2014. godine, ali mu tuženi do danas nije odgovorio, niti mu je dostavio kopiju tog ugovora“.
38. Povodom navoda o povredi članova 3. i 22. Ustava, podnosilac zahteva navodi da se Vrhovni sud oslonio na sporan dokaz, te dodaje: „Tužilac je za postojanje ovog ugovora saznao u maju mesecu 2020. godine, obrativši se emailom izvršnom direktoru tuženog, odnosno vršiocu dužnosti direktora, osporavajući postojanje ovog ugovora koji nikada nije potpisao. Ovu činjenicu nepostojanja ugovora od 31.12.2014. godine, potvrđuje i sam B.H., vršilac dužnosti izvršnog direktora tuženog u emailu od 08.06.2020. godine, koji potvrđuje da je na snazi ugovor br. 01-2880/2011 (...)“. S tim u vezi, podnosilac zahteva navodi da je takav postupak Vrhovnog suda narušio jednakost svih stranaka u postupku i potpuno poštovanje ljudskih prava, koja prava su predviđena članom 3. Ustava, a samim tim su povređena i prava zagarantovana EKLJP-om, koja je prema članu 22. Ustava, dužan da garantuje i primenjuje.
39. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda: „Predložimo Ustavnom sudu da se prihvati ovaj zahtev kojim se ocenjuje da je presuda Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 398/221 od 20.12.2021. godine, nezakonita i da se kao takva poništava“.

Komentari koje je Telekom Kosova dostavio 6. jula 2022. godine

40. Dana 6. jula 2022. godine, Telekom Kosova je u svojstvu tužene strane u postupku pred redovnim sudovima dostavio Sudu svoje komentare. U tom odgovoru, Telekom Kosova je smatrao zahtev podnosioca zahteva: **(i)** nedozvoljenim; **(ii)** neprihvatljivim i **(iii)** neblagovremenim.
41. Povodom navoda da je zahtev podnosioca nedozvoljen, Telekom Kosova tvrdi da ovaj zahtev ne ispunjava formalne uslove za dalje postupanje jer podnosilac zahteva nije precizirao za koja prava i slobode tvrdi da su mu povređeni i koji je konkretan akt javnog organa koji osporava.
42. Povodom navoda da je zahtev neprihvatljiv, Telekom Kosova naglašava da ovaj zahtev ne ispunjava uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni pravilom 34. Poslovnika, navodeći da je: “zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama jer podnosilac zahteva nije dokazao i nije potkrepio svoj navod, kako je utvrđeno stavovima 2. i 3. pravila 39. Poslovnika. Pozivajući se na navode podnosioca koji osporava presudu Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 398/21 od 20.12.2021. godine, proizilazi da je u ovom delu izgradio svoj zahtev na osnovama zakonitosti a ne na osnovama ustavnosti, navodeći da je Vrhovni sud (...) pogrešno utvrdio činjenično stanje kada je usvojio reviziju kao delimično osnovanu (...)”. U nastavku, Telekom Kosova dodaje, “Uzimajući u obzir navode podnosioca zahteva i spisa predmeta, Telekom Kosova smatra da podnosilac zahteva nije uspeo da dokaže da efekti tumačenja i primene materijalnog i procesnog prava nisu kompatibilni sa pravima zagarantovanim Ustavom i EKLJP-om. Pored toga, iz obrazloženja osporene presude (...) ne radi se ni o “očigledno pogrešnoj primeni zakona”, niti o “proizvoljnim” ili “očigledno nerazumnim zaključcima” (...) Podnosilac zahteva može i dalje biti nezadovoljan

ishodom suđenja u njegovom predmetu, međutim, njegovo nezadovoljstvo ne može pokrenuti argumentovanu tvrdnju o povredi osnovnih prava i sloboda zagarantovanih Ustavom”.

43. Povodom navoda da je zahtev neblagovremen, Telekom Kosova smatra da se isti, na osnovu odredbe člana 49. Zakona o Ustavnom sudu, mora proglasiti neprihvatljivim, iz razloga što, “(...) na osnovu izjave samog podnosioca zahteva da je konačnu odluku (...) primio 25.01.2022. godine, dok je svoj zahtev podneo Ustavnom sudu dana 26.05.2022. godine, proizilazi da je zahtev podnet po isteku zakonskog roka utvrđenog članom 49. Zakona o Ustavnom sudu (Rokovi)”.
44. Na kraju, Telekom Kosova, dostavljenim odgovorom na zahtev podnosioca zahteva, traži od Suda da isti zahtev proglasi neprihvatljivim.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Član 3. [Jednakost pred zakonom]

“1. Republika Kosovo je multietničko društvo, koje se sastoji od Albanaca i ostalih zajednica, kojom se upravlja na demokratski način, poštujući vladavinu zakona, preko zakonodavnih, izvršnih i pravosudnih institucija.

2. Sprovođenje javne vlasti u Republici Kosovo se zasniva na načelu jednakosti svih građana pred zakonom i poštovanju međunarodno priznatih prava i osnovnih sloboda, kao i zaštiti prava i učešća svih zajednica i njihovih pripadnika”.

Član 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata]

“Ljudska prava i slobode, koja su utvrđena sledećim međunarodnim sporazumima i instrumentima garantovana su ovim Ustavom, i direktno se primenjuju na teritoriji Republike Kosovo i imaju premoć, u slučaju konflikta, nad svim zakonskim odredbama i ostalim aktima javnih institucija:

- (1) Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima;*
- (2) Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i protokoli iste;*
- (3) Međunarodna konvencija o građanskim i političkim pravima i protokoli iste;*
- (4) Okvirna konvencija Saveta Evrope o zaštiti nacionalnih manjina;*
- (5) Konvencija o eliminisanju svih oblika rasne diskriminacije;*
- (6) Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena;*
- (7) Konvencija o pravima deteta;*
- (8) Konvencija protiv mučenja i drugih okrutnih, nečovečnih i ponižavajućih postupaka ili kazni”.*

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

“1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda”.

[...]

Ocena prihvatljivosti zahteva

45. Sud će prvo razmotriti da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, predviđeni Zakonom i dalje precizirani Poslovníkom.

46. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, kojima je utvrđeno:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

47. Što se tiče ispunjenosti ovih zahteva, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu [Rev. br. 398/2021] Vrhovnog suda od 20. decembra 2021. godine. U nastavku, Sud će razmotriti da li je podnosilac zahteva ispunio kriterijum iscrpljenosti pravnih sredstava, kako je utvrđeno stavom 7. člana 113. Ustava, stavom 2. člana 47. Zakona i tačkom (b) stava (1) pravila 34. (Kriterijumi prihvatljivosti) Poslovníka.

48. S tim u vezi, Sud se poziva na članove 47. (Individualni zahtevi) Zakona i tačku (b) stava (1) pravila 34. Poslovníka, kojima je utvrđeno:

Član 47.
[Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Pravilo 34.
(Kriterijumi prihvatljivosti)

“1. Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

[...]

b) ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva utvrđena zakonom protiv osporenog akta”.

[...]

49. Sud najpre podseća da podnosilac zahteva tvrdi da je presuda [Rev. br. 398/2021] Vrhovnog suda od 20. decembra 2021. godine, doneta uz povredu osnovnih prava i

sloboda zagarantovanih članom 3. [Jednakost pred zakonom], članom 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] i članom 31.[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, pri čemu je glavni navod podnosioca zahteva taj da je osporena presuda Vrhovnog suda zasnovana na nezakonitom dokazu, koji Telekom Kosova nije ranije predočio pred nižim instancama redovnih sudova. U zahtevu koji je podneo Sudu, isti naglašava: “*Dokazima koje prilažemo ovom zahtevu, jasno se i ubedljivo dokumentuje činjenica da tužilac nije potpisao ugovor od 31.12.2014. godine (Dokaz 6) i to se može lako uporediti sa potpisom tužioca na ugovoru od 20.10.2011. godine (Dokaz 5), koji ugovor je tužilac kategorično odbio, koju činjenicu dokazuje dokaz 4, kojom reakcijom se tužilac kategorički suprotstavlja potpisivanju ovog ugovora i tim emailom obaveštava menadžera za ljudske resurse, K.G, direktora za fiksnu telefoniju, Xh.A, direktora prodaje D.H, direktora Odbora R.Gj, N.K., finansijskog direktora, kao i M.L.*”.

50. S tim u vezi, Sud naglašava da pravilo iscrpljenosti pravnih sredstava prama članu 113. stav 7. Ustava, članu 47. Zakona i pravilu 34 (1) (b) Poslovnika, obavezuje stranke koje podnose zahteve Ustavnom sudu da iskoriste delotvorna pravna sredstva koja su im na raspolaganju i u skladu sa zakonom, protiv osporene presude ili odluke, pre nego što se iste obrate Sudu.
51. Na osnovu načela supsidijarnosti, Sud naglašava da svrha i obrazloženje obaveze iscrpljivanja pravnih sredstava jeste da relevantnim organima, a pre svega redovnim sudovima, priušti mogućnost da spreče ili isprave navodne povrede Ustava pre nego što predmet dođe pred Ustavni sud. Ovo pravilo je zasnovano na pretpostavci koja se ogleda u članu 32. Ustava i članu 13. EKLJP, da pravni poredak Republike Kosovo obezbeđuje delotvorna pravna sredstva za zaštitu osnovnih prava i sloboda zagarantovanih Ustavom (vidi, slučajeve Suda: [KI43/20](#), podnositeljka zahteva: *Fitore Sadikaj*, stav 44; [KI67/19](#), podnositeljka zahteva: *Hajrije Rina Zhitija Ajeti*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. septembra 2019. godine, stav 34; [KI09/19](#), podnosilac zahteva: *Leutrim Hajdari*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. marta 2020. godine, stav 36; [KI30/17](#), podnosilac zahteva: *Muharrem Nuredini*, rešenje o neprihvatljivosti od 7. avgusta 2017. godine, stav 35, i [KI178/21](#), podnosilac zahteva: *Agim Stublla*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. februara 2022. godine, stav 26; vidi, takođe, slučajeve ESLJP-a *Weis protiv Slovenije*, br.37619/03, odluka od 14. februara 2012. godine i [Aksoy protiv Turske, br. 21987/93](#), presuda od 18. decembra 1996. godine, stav 51).
52. Na osnovu prethodno izloženog načela, Ustavni sud je uspostavio zaštitni mehanizam koji je supsidijaran u odnosu na redovan sudski sistem koji štiti ljudska prava (vidi, između ostalog, slučajeve Suda [KI15/16](#), podnosilac zahteva: *Ramadan Muja*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. marta 2016. godine, stav 42; slučaj [KI178/21](#), citiran iznad, stav 27; i slučaj [KI210/19](#), podnosilac zahteva: *Sabri Ismajli*, rešenje o neprihvatljivosti od 15. jula 2020. godine, stav 33).
53. Međutim, Sud je na osnovu sudske prakse ESLJP-a naglašavao da iako se obaveza iscrpljivanja pravnih sredstava mora primenjivati uz izvestan stepen fleksibilnosti i bez preteranog formalizma, ta obaveza ne zahteva samo da zahtevi budu podneti redovnim sudovima, već takođe zahteva da je podnosilac zahteva, pre nego što podnese zahtev za koji namerava da ga docnije podnese Sudu: a) izneo iste navode i pred redovnim sudovima barem suštinski; i b) ispoštovao formalne zahteve i rokove koji su predviđeni važećim zakonodavstvom (vidi, slučaj Suda: [KI210/19](#), podnosilac zahteva: *Sabri Ismajli*, citiran iznad, i slučaj [KI35/22](#), podnosilac zahteva: *Xheladin Beka*, rešenje o neprihvatljivosti od 15. novembra 2022. godine, stav 29; i vidi takođe predmete ESLJP-a: [Gäfgen protiv Nemačke](#), zahtev br. 22978/05, presuda od 1. juna 2010. godine, stav 142; [Kunert protiv Poljske](#), zahtev br. 8981/14, presuda od 4. jula

2019. godine, stav 42; i [Gadd protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), zahtev br. 181/14, odluka od 28. septembra 2017. godine, stav 54).

54. U takvom kontekstu, kada navodi podnosioca zahteva ni formalno niti suštinski/sadržinski nisu izneti pred redovnim sudovima, Sud se poziva na svoju sudsku praksu i sudsku praksu ESLJP-a u pogledu kriterijuma za iscrpljivanje pravnih sredstava u materijalnom smislu i podseća da u takvim okolnostima, Sud ne može da ispituje takve navode usled toga što nisu iscrpljena pravna sredstva u materijalnom smislu. Na osnovu iste sudske prakse, Sud je odbio razmatranje predmetnih navoda iz razloga što isti nisu nikada izneseni pred redovnim sudovima, između ostalog, i u slučajevima Suda, [KI40/20](#), podnosilac zahteva: *Sadik Gashi*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. februara 2021. godine, stav 66; [KI119/17](#), podnosilac zahteva: *Gentian Rexhepi*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. maja 2019. godine; [KI154/17 i KIO5/18](#), podnosilac zahteva: *Basri Deva, Afërdita Deva i Društvo sa ograničenom odgovornošću "BARBAS"*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. jula 2019. godine, stav 92; [KI155/18](#), podnosilac zahteva: *Benson Buza*, rešenje o neprihvatljivosti od 25. septembra 2019. godine, stav 50; i [KI163/18](#), podnosilac zahteva: *Kujtim Lleshi*, rešenje o neprihvatljivosti od 24. juna 2020. godine, stav 59).
55. Pored toga, Sud je, radi objašnjenja i razjašnjenja činjenice da li je navod podnosioca zahteva da je Vrhovni sud zasnovao osporenu presudu na nezakonitom dokazu – ugovoru o radu br. 05-6182 od 31. decembra 2014. godine, za koji tvrdi da ga nije potpisao, iznošen pred redovnim sudovima, odnosno pred Vrhovnim sudom, odgovorom na reviziju, dana 5. maja 2023. godine, poslao dopis zastupniku podnosioca zahteva, a istovremeno i Osnovnom sudu, od kojih je tražio da dostave Sudu odgovor na reviziju, kojim bi se potvrdilo da li je navod podnosioca zahteva iznet ili ne pred Vrhovnim sudom.
56. Dana 14. juna 2023. godine, Sud je primio kompletan spis predmeta od Osnovnog suda, iz koga je proizašlo da podnosilac zahteva nije podneo odgovor na reviziju, a što sledstveno potvrđuje činjenicu da isti nije izneo svoj navod u vezi sa osporavanjem potpisivanja ugovora br. 05-6182 od 31. decembra 2014. godine, pred Vrhovnim sudom. Pored toga, Sud primećuje da se ni u dopisu koji je 1. juna 2023. godine dostavio zastupnik podnosioca zahteva, ne dokazuje da je isti podneo Vrhovnom sudu odgovor na reviziju, kada bi se njegovi navodi ispitali.
57. Imajući u vidu ova načela i okolnosti u kojima, prema spisima predmeta, proizilazi da su ovi konkretni navodi podnosioca zahteva po prvi put izneti pred Sudom, on zaključuje da podnosilac zahteva nije pružio mogućnost Vrhovnom sudu da ispita ove navode i tom prilikom spreči navodne povrede koje podnosilac zahteva iznosi direktno pred ovim Sudom, pre nego što je iscrpeo pravna sredstva u njihovom suštinskom smislu (vidi, između ostalog, slučajeve Suda: [KI118/15](#), podnosilac zahteva: *Dragiša Stojković*, rešenje o neprihvatljivosti od 12. aprila 2016. godine, stavovi 30-35; [KI119/17](#), citiran iznad, stav 74; [KI154/17 i KIO5/18](#), citiran iznad, stav 95; i [KI163/18](#), citiran iznad, stav 62).
58. Kao rezultat toga, Sud utvrđuje da se ovaj navod mora odbiti kao neprihvatljiv na proceduralnim osnovama zbog neiscrpljivanja svih pravnih sredstava, kako se zahteva stavom 7. člana 113. Ustava, stavom 2. člana 47. Zakona i tačkom (b) stava (1) pravila 34. Poslovnika.
59. Konačno, Sud utvrđuje da je zahtev podnosioca zahteva neprihvatljiv jer su navodi o povredi članova 3, 22. i 31. Ustava u vezi sa navodom da nije potpisao ugovor o radu br. 05-6182 od 31. decembra 2014. godine i da je na tom dokazu zasnovana presuda [Rev. 398/2021] Vrhovnog suda od 20. decembra 2021. godine, neprihvatljivi kao

rezultat neiscrpljivanja pravnih sredstava u suštinskom smislu, kako se zahteva stavovima 1. i 7. člana 113. Ustava, stavom 2. člana 47. Zakona i tačkom (b) stava (1) pravila 34. Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.1 i 7. Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i pravilima 34 1 (b) i 48 (b) Poslovnika, na sednici održanoj 14. novembra 2023. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu na dan objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo u skladu sa stavom 5, člana 20. Zakona.

Sudija izvestilac



Remzije Istrefi-Peci

Predsednica Ustavnog suda



Gresa Caka-Nimani